

vremenitošću, barem što se tiče svećeničkog života. Da je autor dr-
žao pred očima također potrebu o-
tajstvenoga Tijela da živi u suvre-
menosti, pa da je ljudske pravne
organe tog Tijela vremenski relati-
vizirao, bio bi otajstveno Tijelo s
obzirom na povijest svećeničkih eg-
zistencija doista savršeno postavio
u dimenziju vremenitosti.

Prvi je dio knjige iz teorije: otaj-
stveno Tijelo Kristovo, Isus Krist
i Crkva, Crkva kao društvo svrhu-
naravnoga reda, organsko ustroj-
stvo Crkve. Dakle, autor u prvom
dijelu obrađuje činjenicu otajstve-
noga Tijela i mjesto Krista i Duha
Svetoga u tom Tijelu, s posebnim
osvrtnom na to Tijelo kao organiza-
ciju. Uglavnom kao Malmberg i
Mühlen. No dok ova dvojica ulaze u
problematiku smještaja Krista i
Duha Svetoga u otajstvenom Tijelu,
naš autor jasno i misaono duboko
izlaže opću bogoslovsku nauku o
tom Tijelu, na što ga je upućivala
praktična svrha knjige. On ne dono-
si novih teoretskih tumačenja. Jedi-
na mu je briga da što bolje izloži i
razjasni ono temeljno. Ali nije sa-
mo izlagač. On izloženo dokazuje
dubokim i jasnim dokazima, katka-
da frapantnim teološkim razlozima.
Uz teološke razloge dosta se služi
Sv. pismom, dok se prisutnost tradi-
cije u tekstu manje osjeća. Što
se tiče problema istovjetnosti otaj-
stvenoga Tijela s vidljivom Crkvom,
autor vjerno slijedi encikliku MC i
koncilsku misao, a njegovom asket-
sko-pastoralnom razgradnjom otaj-
stvenog Tijela (u drugom dijelu)
potreba te istovjetnosti postaje u-
pravo opipljiva. Ne boji se reći, što
se neki ustručavaju, da je naše je-
dinstvo s Kristom, kao jedinstvo u-
dova s Glavom, fizičko, ali s distink-
cijom da se radi o fizičnosti vrhuna-
ravnoga reda. Šteta što autor nije
naglasio vrhunarnost hijerarhijs-
ke vlasti kao takve, po kojoj je Crk-
va kao vidljivo društvo već vrhuna-
ravna i bez obzira na vrhunarnu
milost koja djelovanje udova uzdiže
u vrhunarni red. Postoji naime, vr-
hunarna vlast i vrhunarna oba-
veza pokoriti se toj vlasti prije sva-
kog zbiljskog pokoravanja uz po-
moć vrhunarne milosti. Ta vlast
jest vrhunarna misija Kristova
predana apostolima i njihovim nas-
ljednicima. Dakako, svi organi (us-

tanove) te vlasti nisu neposredno
od Boga, utemeljitelja vrhunarnog
reda, ali ukoliko su od čovjeka,
od njega su kao od nosioca vrhuna-
ravne vlasti, pa su stoga i sami vr-
hunarni. A takvo vrhunaravao
ljudsko pravo u Crkvi postoji zato
da Crkva može živjeti u *suvremeno-
sti*, a ne zato da Crkva bude vidlji-
vo društvo. Ona je to već božan-
skim pravom.

Drugi je dio knjige za praksu: In-
korporacija svećenika u otajstveno
Kristovo Tijelo općenito, u duhov-
nom životu po poniznosti i ljubavi,
na području liturgijskog života, na
području crkvene discipline, na po-
dručje crkvene organizacije, na
području pastoralne službe. Toj
inkorporaciji mora voditi i sje-
menišna priprava. To nije samo
razvijanje posvetne i apostolske
dinamike otajstvenog Tijela u sveć-
ničkim dušama nego ujedno organ-
ska askeza, za kojom mnogi čeznu,
utemeljena ne na jednoj ideji, ne-
go na jednoj jedincatoj živoj stva-
rnosti, ali koja obuhvaća svu kon-
kretnost pa je sposobna orijentira-
ti i angažirati sve. A to je ujedno
organski pastoral, temeljen ne na
jednoj metodi i njezinoj tehnici,
nego na jednom misteriju koji je
ishodna i završna točka cjelokup-
nog apostolata. Čitalac ima dojam
da čita klasika duhovnog života i
apostolske aktivnosti. Autor nije
htio biti apologeta, ali je također
indirektno dao uvjerljiv odgovor
sumnjivim strujanjima u moder-
noj duhovnosti i modernom apos-
tolatu. Na takav će odgovor nado-
ći svatko tko pokuša na otajstve-
nom Tijelu izgraditi asketsko-pas-
toralni sistem. Tako je knjiga dra
Rogića jedan dokaz više za potre-
bu okupljanja pokoncilске eklezio-
logije oko otajstvenoga Tijela.

R. Brajčić

VERBUM DEI, Homiletski prilog.
Vjesnika zagrebačke nadbiskupije,
XVI, 1967.

Ne radi se o publikaciji koja se
upravo rodila, već o publikaciji ko-
ja se preporodila. I zato zavešćuje-
da se prikaže.

»Verbum Dei« bio je prestao izla-

ziti, još za trajanja Koncila. U času kad svećenici osjećaju posebnu potrebu za homiletskim, duhu Koncila odgovarajućim pomagalima, prestao je izlaziti, koliko mi je poznato, jedini homiletski povremnik. Ipak, izgleda da »smrt« publikacije nije bila na zlo, već na veće dobro. »Verbum Dei«, što se vanjštine tiče, pojavio se doduše u jednakom ciklostilskom ruhu, ali s obzirom na sadržaj dobio je sasvim nov izgled.

Homiletski prilog želi pružiti svećenicima građu za koncilsko propovijedanje. U tu svrhu posegnuo je za prvorazrednim izvorima.

Premda dolazi na posljednjem mjestu, kao prvo treba spomenuti »biblijsku kartoteku« (Fichier biblique) Thierry Maertensa. Tu se obrađuju pojedine biblijske teme po slijedećoj shemi: najprije se daje kratak biblijsko-teološki sadržaj dotične teme (npr. blagoslov, Uznesenje Marijino), onda se indiciraju odgovarajuća mjesta u Bibliji, te se uz njih daje kratak komentar, i napokon se ostavlja prostor za osobne bilješke. Ova kartoteka (koju su Nijemci prijevodom već posvojili) pomoći će svećeniku da ispunj jednu od osnovnih obaveza. Koncila: da propovijeda biblijski. Usput spomenuto, ove biblijske teme mogu dobro poslužiti i kod kateheze, a i za razmatranje. Homiletski prilog nastoji dakle u ruke svećeniku dati prvi izvor propovijedanja — teme Biblije.

»Verbum Dei« pruža nadalje svećenicima najpozvanija tumačenja Objave, donosi, naime, izabrane govore pape Pavla VI držane Božjemu narodu na tjednim audijencijama. Na njima sv. otac tumači, dostupno puku, Koncil, Krista. »Papini su govori zapravo 'famiilarni colloqui settimanali', kako ih sam on naziva, tj. 'sedmični obiteljski razgovori' ... Donosimo ih kao izvanredan primjer jednostavnog i dubokog propovijedanja, u kojemu se proživljena misao miješa s nadnaravnim unkcijom« — kaže se u uvodu.

Još je s jednog izvora, također nesumnjive vrijednosti i zajamčene koncilске svježine, zagrabio za svoje čitatelje »Verbum Dei«.

To su propovijedi velikih teologa (vraćaju se, Bogu hvala, vremena

kad su veliki teolozi bili neumorni propovjednici). Sretan je bio izbor, koji je počeo baš s propovijedima. P. Rajmunda Spiazziija, dominikanca, kojega je velik broj svećenika mogao sresti na ovogodišnjem svećeničkom tečaju u Zagrebu.

Priznat ćemo da »Verbum Dei« u ovom obliku nameće propovjedniku obavezu prilično samostalnog obrađivanja i uživljavanja uz takve s raznih vrela zagrabljene vode. No možda će čovjek, formirajući na temelju tih pomagala druge, iskusiti kako je istinita ona riječ da čovjek sam najviše uči kad poučava. Poučavajući druge, koncilski se čovjek sam najviše koncilski oblikuje. Tada će se, nadati se je, ispuniti jedna praznina u »Verbum Dei«: pojaviti će se, naime, homiletski prinosi iz domaćeg pera.

Dijecezanski liturgijski odbor, čijim zalaganjem opet izlazi »Verbum Dei«, i to u »koncilskom« ruhu, ispunjava jednu od bitnih svojih zadaća. Vjerujemo da će »Verbum Dei« ići prema razvoju, rastu i punini.

I. Golub

Dr ANTE KUSIĆ, Teodiceja, III izdanje, umnoženo ciklostilom, veliki format, 272 str., SPLIT 1968.

Djelo dra Kusića možemo gledati i procijeniti kao katedralu. Ulazimo kroz »okvirnu problematiku« kao kroz raskošni svećani portal. Ulazimo u šumu argumenata za opstojnost Božju kao među stupovlje hramskih lađa. Napokon se penjemo u samo svetište teodiceje, u razmatranje o Božjem životu, svojstvima i djelovanju. Iskreno priznajem da mi se izgradnja ovog posljednjeg dijela (II, III i IV poglavlje) najmanje sviđa. Sve su teze toliko kratke, odveć zbite, nekud škrte, da duh traži više svjetla i obrazloženja. Nazirem pomalo odakle to. Autor je kao filozof osjetio da su ova pitanja stvarno simbiotične naravi: na granici i s područja filozofije i teologije. Po sebi veoma teška, teža za filozofa nego za teologa. Filozof, znamo, slijedi »farove« razuma. To prirodno svjetlo spoznaje ostavlja duh u tunelu. Zvijezde nam otkriva objava Božja. Filozof objavu prati samo jednim okom.